

SLANKE AARDTONG

Geoglossum umbratile

(foto Herman Berkhoudt / Buiten-beeld)

S97

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

De zakjeszwam is tong- tot knotsvormig. Hij wordt tot 10 cm hoog en is grijszwart gekleurd. Het bovenste deel van de zwam is duidelijk afgegrensd van de steel, die bruinzwart gekleurd is. De Slanke aardtong steekt doorgaans laat in het jaar, rond half november, de kop op.

Biotoopvereisten

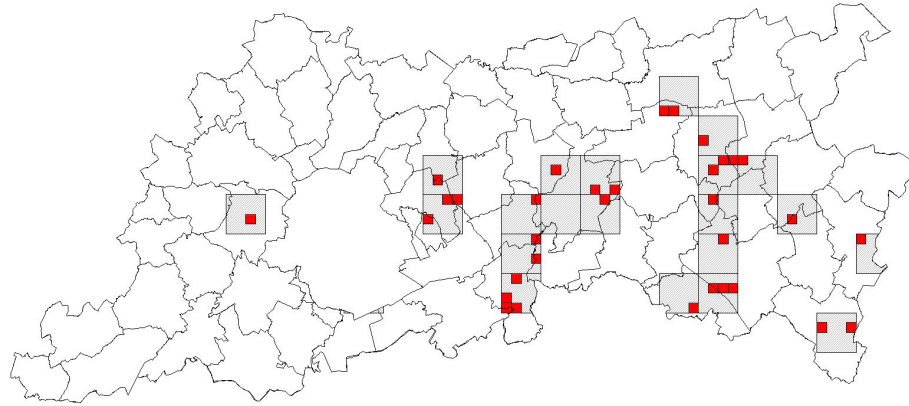
De Slanke aardtong komt voor op droog, kalkarm zand of lemig zand in niet of nauwelijks bemeste graslanden en schrale grazige wegbermen, meestal op plekken waar enige verdichting van de ondergrond door extensieve betreding heeft plaatsgevonden.

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Slanke aardtong komt verspreid voor, vooral in het centrale en oostelijk deel van de provincie Vlaams-Brabant.

Inventarisatieonderzoeken

- Het projectvoorstel 'Aanzet tot atlasproject voor de macrofungi in Vlaams-Brabant en uitwerking van atlasproject in een deel van de provincie' werd in 2001 goedgekeurd door BRAKONA. Het project brengt de paddenstoelen van Vlaams-Brabant in kaart met behulp van vrijwilligers ondersteund door een professionele medewerker van Natuurpunt Studie. In het kader van dit project werd een paddenstoelendatabank ontworpen. Verder is het ook bedoeling van dit project om een aanzet te geven tot een verspreidingsatlas van de macrofungi in heel Vlaams-Brabant.
- De Zelfstandige Werkgroep voor Amateur Mycologen (ZWAM) voert inventarisaties uit in de regio Leuven.
- De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring (KAMK) voert jaarlijks enkele inventarisaties uit in Vlaams-Brabant.
- Regionale paddenstoelwerkgroepen van Natuurpunt voeren inventarisaties uit in de provincie: Zwamenwerkgroep Zuidwest-Brabant (regio Halle), Paddenstoelenwerkgroep Zemst (regio Zemst), Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok (regio Liedekerke), Team Landen (regio Landen), Paddenstoelenwerkgroep Velpe-mene.

Knel- en aandachtspunten

- Het achterwege laten van een maaibeheer en de verbossing en verbraming van graslanden die daar vaak op volgt, leidt tot verruiging en voedselverrijking van veel graslanden. Ook vermesting door instroom of inwaai van meststoffen of door rechtstreekse bemesting beëindigen de voedselarme bodemomstandigheden die voor de soort noodzakelijk zijn.
- De Slanke aardtong verdraagt beperkte bodemverstoring maar deze verstoringen moeten beperkt blijven en tijdelijk van aard zijn. Ze mogen geen ingrijpende bodemwijzigingen veroorzaken.

Overzicht maatregelen

H4.13. Tegengaan van verbossing

S97.1. Maaibeheer

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H4.13. Tegengaan van verbossing

Soortgerichte maatregelen

S97.1. Maaibeheer

Een actief beheer in de vorm van maaien en afvoeren (één late maaisnede, na 15 september), periodiek plaggen of beweiden is noodzakelijk en krijgt dezelfde aanpak als voor een schrale graslandvegetatie. De frequentie van deze ingrepen is sterk afhankelijk van de voedselrijkdom van de bodem. Eventueel kan er in de plaats van het

maaïen een korte begrazing met een hoge veedichtheid plaatsvinden. In deze situatie mag evenwel niet begraasd worden gedurende het groeiseizoen (tot 15 september). Verruiging van het grasland wordt tegengegaan door geen takkenbossen, maaisel of ander materiaal achter te laten en opslag van bomen, struiken en bramen tegen te gaan. Continuïteit en afwisseling in het beheer zijn noodzakelijk.

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomst soortenrijke graslanden en akkers

Lopende initiatieven

- Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen/projecten-rond-paddenstoelen_429.aspx
- De Paddenstoelenwerkgroep van de Jeugdbond voor Natuur- en Milieustudie (JNM) organiseert jaarlijks een weekend en enkele wandelingen in oktober.
- De ZWAMdag is een jaarlijks terugkerende dag waarop zoveel mogelijk natuurverenigingen in geheel Vlaanderen een activiteit organiseren rond paddenstoelen.
- Naast de overkoepelende mycologische verenigingen zijn er in de provincie Vlaams-Brabant verschillende lokale/regionale paddenstoelenwerkgroepen actief. Deze organiseren jaarlijks verschillende paddenstoeleninventarisaties, waarbij ook aandacht wordt geschonken aan het voorkomen van zwammen in wegbermen.
- FUNBEL (afkorting van Fungi van België) is een databanksysteem dat in 1991 door de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring (KAMK) werd opgestart. Het is een gegevensbestand waarin waarnemingen van zwammen en slijmzwammen uit België worden bewaard.

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Zichtwaarneming

In de late herfst (eind oktober - november) worden potentiële groeiplaatsen bezocht en worden de vruchtlichamen geteld. Drie bezoeken per seizoen zijn nodig om een goed beeld van de aantallen te verkrijgen.

Waardebepaling voor zwammen

De mycologische waarde van graslanden voor aardtongen is te bepalen door in de late herfst uit te kijken naar soorten van gelijkaardige groeiomstandigheden zoals wasplaten en knotszwammen. Ook de aanwezigheid van andere schraalgraslandsoorten kan indicatief zijn en op bepaalde potenties wijzen.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Arnolds E., Kuyper T.W. & Noordeloos M.E., red. (1995). Overzicht van de paddenstoelen in Nederland. Nederlandse mycologische vereniging. 871 p.
- BRAKONA (2003). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. 2001-2003. BRAKONA Jaarboek. 50-55.

- Koster, A. (1993). Vademecum wilde planten. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Stichting Leefmilieu. Wageningen, Antwerpen. 272 p.
- Steeman, R. & Polfiet, T. (2004). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2003. Rapport Natuurpunt Studie 2004/3. 117 p.
- Steeman, R. (2006). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2005. Rapport Natuurpunt Studie 2006/2. 129 p.
- Steeman R., Monnens J., Langendries R., Walley R., Buelens G. & De Pauw S. (2006). Paddenstoelen in de regio Leuven, verspreiding en ecologie (1981-2004). Natuurpunt Studie. Mechelen. 432 p. ill.
- Steeman, R. (2007). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2006. Rapport Natuurpunt Studie 2007/5. 159 p.
- Steeman, R. (2008). Paddenstoelenproject in Vlaams-Brabant. Verslag werkjaar 2007. Rapport Natuurpunt Studie 2008/6. 178 p.
- Vincent, L., Verbeke, W., Van Belle, J., De Cock, V., Verlinde, R., Reheul, D., Zwaenepoel, A., Van Den Berghe, J. & Lievens, F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Walley R. & Verbeken, A. (1999). Een gedocumenteerde Rode Lijst van enkele groepen paddenstoelen (macrofungi) van Vlaanderen. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 7:i-x + 1-84.
- Walley R. & Vandeven E. (2007). Standaardlijst van Basidiomycota en Myxomycota van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Ministerie van de Vlaamse gemeenschap. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek. Rapport INBO.R.2006.27, 143 p.

Websites

- www.inbo.be/content/page.asp?pid=FLO_PAD_start
- www.kamk.be
- www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen_292.aspx
- www.soortenbank.nl
- www.waarnemingen.be

Folders

- Natuurpunt Studie. Paddenstoelen zoeken in Vlaanderen, een aanmoediging voor beginners. www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/paddenstoelen/paddenstoelen-zoeken-in-vlaanderen-eeen-aanmoediging_431.aspx
- 60 gemakkelijk herkenbare soorten www.natuurpunt.be/uploads/biodiversiteit/paddenstoelen/documenten/pag_292_60soorten.pdf
- Paddenstoelen.flits (digitale nieuwsbrief Natuurpunt) www.natuurpunt.be/mijnnatuurpunt/default.aspx

Advies

- Koninklijke Vlaamse Mycologische vereniging (KVMV)
- Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt
- Paddenstoelenwerkgroep Zemst (Kapelle-op-den-Bos, Nieuwenrode, Ramsdonk, Epegem, Zemst, Hofstade, Elewijt, Weerde)
- Paddenstoelenwerkgroep Velp-Mene (Glabbeek, Bost, Goetsenhoven, Hakendover, Kuntich, Oorbeek, Oplinter, Sint-Margriete-Houtem, Tienen, Vissenaken, Hoegaarden, Meldert, Outgaarden, Bierbeek, Korbeek-Lo, Lovenjoel, Opvelp, Boutersem, Kerkom, Neervelp, Roosbeek, Verrijck, Willebringen, Bunsbeek, Glabbeek-Zuurbemde, Kapellen, Attenrode)
- Paddenstoelenteam Landen (Landen, Zoutleeuw)
- Zwammenwerkgroep ZW-Brabant (Beersel, Halle, Linkebeek)